

ART

ANTONI RIBAS TUR
BARCELONA

Josep Guinovart (Barcelona, 1927-2007) va ser un artista voraç i alhora líric, combatiu i juganer, arrelat, amb un vincle profund amb Agramunt i alhora universal. L'exposició culminant de l'Any Guinovart, que obre les portes avui als Espais Volart de la Fundació Vila Casas, potencia la força i els matisos de la seva obra. Se'n surt amb la idea que Guinovart més que un pintor i escultor va ser un demiürg capaç de convertir en art qualsevol material, des de la uralita, el blat i la palla fins a uns troncs, uns trossos de plàstic, llaunes, teles, oueres i qualsevol altre material que tingués a mà. "Algunes peces no saps si són pintures, escultures o instal·lacions", diu el comissari de la mostra, el gestor cultural Lluçia Homs. "Quan vaig veure treballar Guinovart al taller em va sorprendre la duresa amb què tractava el suport de l'obra, maltractant-lo, i la dolçor exquísida amb què el pintava després, com si l'acariçies", afegeix.

Entre les peces que queden gravades a la memòria hi ha la reconstrucció parcial del bosc de 130 troncs esculpits i pintats *Contorn entorn*, que va ser sonada a la Barcelona de mitjans dels 70, i la gran instal·lació transitable *Laberint*, que recorda les de l'Espai Guinovart d'Agramunt. En el terreny més intimista i alhora social és corprenedor el triptic amb exvots titulat *Signes acumulats*, creat després de conèixer de primera mà la dura realitat dels pescadors gallecs, i *Brotxa bandera*. Aquesta última obra és tota una declaració d'intencions: Guinovart no va renegar mai dels seus orígens com a pintor de parets, i la mà amb una brotxa que hi ha al centre evoca el poder d'expressar-se un mateix i de donar veu a aquells que no en tenen.

El combat, la natura i les coses

La mostra porta per títol *Guinovart. La realitat transformada*, i les 70 obres que la formen respiren especialment perquè no estan encotillades per un ordre cronològic sinó per àmbits temàtics com el compromís social, les arrels, la natura i els objectes. A més de la fundació de l'artista, les peces exposades provenen d'una vintena de grans col·leccions públiques i privades, com el Macba, el Museu Reina Sofia, la col·lecció d'art contemporani de La Caixa i la Fundació Fran Daurel, i els col·leccionistes Rafael Tous i Lluís Basats, entre altres particulars. Com que és al taller de restauració, el Museu Reina Sofia no ha pogut prestar la sèrie de dibuixos titulada *El blat*, on l'artista va fer servir el blat per primera vegada. "L'exposició dona el to del millor Guinovart", afirma el comissari de l'Any Guinovart, Àlex Susanna. "Es una exposició absolutament pensada, no hi ha cap obra que no tingui una història

01. *El gran retorn* (1971). 02. *Retaule de Jerusalem* (2001). 03. *Contorn-entorn* (1976).

FOTOS: PERE TORDERA

Josep Guinovart

El demiürg reviu amb tota la força

L'any de l'artista culmina amb una mostra de 70 obres als Espais Volart que revela el seu afany experimental

al darrere", subratlla la filla de l'artista, Maria Guinovart, que va ser la comissària d'una exposició magnífica del seu pare al Museu de Montserrat l'any 2016, *Josep Guinovart. Geografies emocionals*.

Lluçia Homs va tractar Guinovart –la filla i els més pròxims l'anomenen *el Guino*– durant força anys, i recorda que un dels trets que definien més l'artista era la seva humanitat. "Era molt entranyable, d'una gran generositat. Per a Guinovart la pintura era una actitud ètica i moral", afirma. De fet, durant els preparatius de l'exposició Homs ha

Polièdric
"Hi ha obres que és difícil dir si són pintures, escultures o instal·lacions", diu el comissari

vist com aquells que van conèixer Guinovart s'abocaven en el projecte per retornar-li l'estima que ell els havia donat, tot i que també reconeix que "l'anomalia" dels grans museus públics del país respecte a l'art de postguerra deixa "orfes" Guinovart i molts altres artistes de la seva època. En tot cas, Homs subratlla que no va ser un artista que visqués de rendes els últims anys de la seva carrera sinó que estava plenament en actiu: "Tenia una gran capacitat de reinvenió sense deixar de ser ell mateix. Als anys 2000 estava en plena forma, tenia la capaci-

tat de tornar una vegada i una altra als mateixos temes i fer-hi una aportació nova", diu Homs. En el cas concret de les obres fetes amb uralita, va fer un gir radical: als anys 70 no es tenia consciència de la toxicitat de l'amiant i als anys 90 va tornar a fer servir aquest material per denunciar les condicions dels treballadors de la fàbrica la Rocalla de Castelldefels.

Entre les peces exposades n'hi ha una de primerenca, *Dona amb colom*, que és especialment significativa: "La meva mare era igual que la protagonista del quadre. Crec que se'n va enamorar perquè l'havia pintat abans", diu Maria Guinovart. Una altra peça que crida l'atenció és un cap de Franco grotesc com el Miró més descarnat. Té la particularitat que té dues cares, i la posterior està recoberta de fulls de diari pintats: "S'hauria de fer una exposició sobre els diaris en l'obra de Guinovart, perquè en feia servir molts i els deixava entreveure expressament", explica la filla.

Els mil i un estímuls de l'artista

Al marge de ser un artista amb un afany experimental imparable, Guinovart va beure de totes les fonts possibles: "Les obres exposades reflecteixen tota la paleta dels seus estímuls, rurals, urbans, socials, polí-

tics, culturals, com el teatre, la música i la poesia", explica Àlex Susanna. El catàleg que acompanya l'exposició inclou nou textos de diferents personalitats culturals que donen noves mirades al seu llegat: "L'inspirava la natura, però també la paraula de poetes com, entre d'altres, Joan Salvat-Papasseit, Federico García Lorca i Pere Quart; l'art dels creadors com Pablo Picasso, Joan Miró i Manolo Millares, i la música de compositors com Carles Santos", diu Manuel Guerrero, escriptor i comissari de l'Any Brossa. El conservador d'art de postguerra del Museu Nacional (MNAC), Àlex Mitrani, reivindica la seva vigència: "Guinovart representa, sense figurar-la, sense narrar-la, una època, uns anhels de llibertat i de sensualitat que, per què no?, encara ens podrien ser útils", afirma.

Josep Guinovart es considerava sobretot pintor, per això una gran paleta coberta de boletes de fang és tota una declaració d'intencions, i també es poden veure dos mapes d'Àsia i els Estats Units coberts amb més boletes de fang, com si introduïssin el fet que el seu art el va transportar arreu del món físicament i metafòricament: no es va mantenir al marge de la Revolució Cubana ni de la dictadura xilena, per això els va dedicar obres. A Cuba també va vi-

Els petits formats d'un gran creador

La galeria Joan Prats (Balmes, 54) va tenir una relació especial amb Guinovart i participa en els actes commemoratius amb una exposició, *Matèries en erupció: 1975-1985* (fins al febrer), formada per una trentena d'obres, la majoria de les quals són de petit format. Les peces evocuen una etapa decisiva i de maduresa de l'artista coincidint amb tres exposicions que va tenir a Barcelona el 1979, a la Prats, la galeria Trece i la Fundació Joan Miró, i també amb el reconeixement internacional en galeries de París i Nova York.

Pedres i fibrociment, de Josep Guinovart. GALERIA JOAN PRATS

3 preguntes a Lluçia Homs COMISSARI DE L'EXPOSICIÓ

Un artista amb una "absoluta llibertat"

● Quina creu que és l'aportació més important de Guinovart en l'art de postguerra?

L'absoluta llibertat amb què entén la manera de pintar. Beu de totes les fonts, de la tradició, i al mateix temps incorpora elements matèrics i físics, mentre que després de Dau al Set alguns artistes caminen cap a l'informalisme i d'altres cap a la tradició figurativa. També la capacitat de reinventar-se i fer noves aportacions.

● Què creu que el fa vigent?

Guinovart posa la mirada en elements ultraspecífics de la condició humana i alhora en els valors universals. T'adones que tracta els grans debats socials, i alguns que encara no estan superats, com el conflicte entre israelians i palestins i la llibertat d'expressió.

● Se l'ha reconegut prou?

En un país on hi ha una figura tan potent com Tàpies, això ha portat molta polèmica i durant anys s'ha parlat de com uns artistes han tapat els altres. Més enllà d'això, penso també que el fet que Guinovart i tants altres morissin en plena crisi ha impedit que es valoressin, i les institucions no han pogut fer la feina que els tocava.

atjar-hi, i a països com Mèxic i Algèria. Un dels casos més coneguts és l'obra que evoca el maledtar que Guinovart va sentir quan va fer una estada a Nova York als anys 80: a la part inferior hi ha un cocodril que remet a *Poeta en Nueva York*, de García Lorca, que tampoc no es va sentir bé entre gratacels.

Estava previst que el comissari de la mostra fos Marko Daniel. Va rebre l'encàrrec quan era el cap de programes públics de la Tate, però no va poder assumir el projecte quan es va convertir en director de la Fundació Joan Miró. *Guinovart. La realitat transformada* estarà oberta fins al 18 de maig, i encara segueix en cartell una altra de les exposicions de l'Any Guinovart, *Guinovart, fi de segle*, al Museu de Sant Boi de Llobregat. A més, el 10 de febrer obrirà les portes al l'Espai Guinovart l'exposició *El primer humà va ser un artista*. Quan l'exposició dels Espais Volart tanqui, arribarà el moment de fer balanç de l'Any Guinovart amb un catàleg de les activitats. De moment els organitzadors n'estan molt satisfets i asseguren que han rebut més sol·licituds per fer exposicions de l'artista de les que han pogut assumir. ■